

Tautinių mažumų verslumo skatinimas Europos miestuose

Santrauka

Įvadas

Šioje ataskaitoje pateikiami paskutinio Europos gyvenimo ir darbo sąlygų gerinimo fondo (*Eurofound*) mokslinių tyrimų programos, susijusios su Vietinė integracijos politiką skatinančių miestų (angl. *Cities for Local Integration Policies*, CLIP) projektu, tyrimo rezultatai. Šiuo moksliniu tyrimu visų pirma siekta atsakyti į šiuos klausimus:

- Kokie miestuose plėtojamo tautinių mažumų verslumo ypatumai? Su kokiais sunkumais ir kliūtimis susiduria tautinių mažumų verslininkai? Kuriuose sektoriuose jie vykdo komercinę veiklą? Kokia jų patirtis steigiant savo įmonę ir jai vadovaujant?
- Kokiomis valstybės nustatytais ir kitomis taisyklėmis ir nuostatomis reglamentuojamas mažųjų ir vidutinių įmonių (MVĮ) apskritai ir ypač tautinių mažumų MVĮ sektorius ir kokios įtakos tai turi tautinių mažumų savisamdros tendencijoms? Kokiomis politikos priemonėmis remiamos ir skatinamos tautinių mažumų įmonės?

Atlikus šį tyrimą parengtos 28 miestų pavienių atvejų tyrimo ataskaitos, kuriose pateikta išsami informacija apie kiekviename iš jų tautinių mažumų plėtojamą verslą. Visi šie faktai kartu su rekomendacijomis dėl politikos priemonių pateikiami palyginamojoje apžvalginėje ataskaitoje.

Politinės aplinkybės

Iš Eurofound mokslinių tyrimų rezultatų matyti, kad migrantų plėtojamo verslo mastai Europoje nuosekliai auga ir kad tokios įmonės turi vis daugiau įtakos Europos miestų socialinei ir ekonominei struktūrai. Tautinių mažumų įmonės atlieka įvairialypį ir daugeliu požiūrių ypatingą vaidmenį. Jos užpildo tuščias rinkos nišas, padeda pagyventi skurdesnius miestų rajonus, tiekia naujus produktus ir teikia naujas paslaugas, gali atgaivinti užmirštus amatus ir suteikia kai kuriems sektoriams patikimumo, kurio jiems taip reikia. Jos taip pat prisideda prie naujų darbo vietų kūrimo ir suteikia galimybių pažeidžiamesnėms visuomenės grupėms (pvz., tam tikrų tautinių grupių moterims ar jaunimui), padėdamos šiems žmonėms išvengti skurdo spąstų. Nepaisant to, tautinių

mažumų verslo, kaip pagalbinės integracijos ir naujų darbo vietų kūrimo priemonės, potencialas – užmiršta politikos sritis. Lig šiol politikos formuotojai svarbiausia migrantų integracijos į darbo rinką priemone laikė apmokamą darbą ir skyrė šiai sričiai daugiausia dėmesio. Daugiau dėmesio būtų galima skirti migrantų galimybėms plėtoti verslą – tai gali suteikti jiems daugiau socialinių galimybių, paskatinti jų socialinę lyderystę, didinti mažumų pasitikėjimą savimi ir skatinti tautinių bendruomenių socialinę sanglaudą.

Pagrindinės išvados

Atliekant šį tyrimą nustatytas svarbus faktas – politikos formuotojai nesuvokia, kaip svarbu skatinti tautinių mažumų verslumą. Daugelyje miestų, rengiant migrantų užimtumo ir socialinės integracijos rėmimo strategiją, į tai visai neatsižvelgiama.

Atsižvelgiant į tyrimo duomenis, akivaizdu, kad daugelio miestų valdžios institucijos, atsakingos už integraciją, neturi pagrindinių duomenų apie tautinių mažumų verslumą. Gali būti, kad tokia informacija kaupiama, tačiau ji saugoma kitose miesto valdžios institucijose arba tokie duomenys renkami nenuosekliai. Vis dėlto iš turimos informacijos apie tuos miestus, kuriuose tokie duomenys renkami, matyti, kad daugelyje miestų migrantams priklauso vis daugiau įmonių. Kopenhagoje, Frankfurte ir Ciuriche tautinių mažumų atstovų įsteigtos įmonės sudaro maždaug 20 % visų įmonių; Amsterdame, Strasbūre ir Vienoje jų procentinė dalis viršija 35 %. Su naujų įmonių steigimu susiję skaičiai dar įspūdingesni. Pavyzdžiui, Frankfurte daugiau kaip pusę naujų įmonių įsteigia verslininkai imigrantai.

Nors dauguma įmonių, kaip ir anksčiau, vykdo veiklą tradiciniuose, pvz., mažmeninės prekybos, restoranų, viešojo maitinimo sektoriuose, verslininkai imigrantai, kurie yra įgiję aukštą kvalifikaciją ir naudojami įvairių socialinių tinklų teikiamais ryšiais, pradeda veiklą ekonomikos augimą skatinančiuose sektoriuose, kaip antai finansų, informacinių ir ryšių technologijų (IRT) ir žiniasklaidos srityse. Pavyzdžiui, penktadalis Airijoje įsikūrusių tautinių mažumų atstovų įmonių veiklą vykdo aukštųjų IRT sektoriuje.

Priemonės, kurias miestai ir vietos valdžios institucijos siūlo galimiems ir esamiems tautinių mažumų verslininkams, galima suskirstyti į dvi kategorijas, t. y. priemones, kuriomis daugiausia dėmesio skiriama struktūriniam apribojimams (reglamentavimo sistemoms ir institucinei aplinkai), ir priemones, kuriomis siekiama stiprinti asmeninius tautinių mažumų verslininkų gebėjimus. Pastarosios įgyvendinamos dažniausiai, nes miestai turi daugiau galimybių nevaržomai siūlyti paramą ir imtis aktyvaus vaidmens šioje srityje. Prie šios kategorijos priskiriamos šios priemonės:

Prieinamos, klientui patrauklios ir ekonomiškai veiksmingos konsultavimo ir informavimo paslaugos
Daugelis šių paslaugų teikėjų, įskaitant vietos valdžios institucijas, prekybos rūmus ir profesines sąjungas, tokias paslaugas teikia organizuodami informacinius renginius, teikdami pagalbą telefonu, per interneto svetaines ir leisdami spausdintinius vadovus.

Parama ieškant vietos įmonei steigti

Tai yra ir bendro pobūdžio parama, kaip antai verslo inkubatorių ir specialių zonų kūrimas, ir konkrečiai migrantams teikiama parama, pvz., migrantų tinklų paslaugos.

Geresnių galimybių gauti finansavimą sudarymas

Kadangi finansų įstaigos paprastai delsia išduoti paskolas tautinių mažumų atstovų įmonėms, yra priemonių, kurios padeda sumažinti skolinimo riziką, pvz., pagalba rengiant verslo planus. Prie tokių priemonių priskiriama ir tiesioginis paskolų ir dotacijų teikimas bei bendradarbiavimas su bankais, skatinant tautinių mažumų atstovų įdarbinimą vietos skyriuose.

Parama ieškant darbuotojų ir jiems vadovaujant

Prie tokių priemonių priskiriamos įvairios praktinės jaunų imigrantų profesinio mokymo programos, taip pat įgūdžių, kurie būtini vadovaujant įmonei ir siekiant išplėsti jos veiklą, lavinimas.

Parama verslo įgūdžiams gerinti

Vykdamas rėmimo programas naudojamosi sėkmingai verslą plėtojančių tautinių mažumų verslininkų patirtimi – jie teikia rekomendacijas naujas įmones steigiantiems verslininkams. Įgyvendinama ir konkretesnių priemonių, pvz., programa, kuri suteikia galimybę imigrantėms iš arti stebėti sėkmingų verslininkų veiklą.

Verslo aplinkos gerinimo priemonės įgyvendinamos rečiau, nes daugelyje miestų dauguma šios srities klausimų priskiriami aukštesnio lygmens valdžios institucijų kompetencijai. Nepaisant to, daugelio miestų vietos valdžios institucijos aktyviai įgyvendina ir skatina priemones, kurios padeda tautinių mažumų įmonėms ir verslo sektoriui apskritai. Taikant tokias priemones liberalizuojamos nustatytos taisyklės, įgyvendinamos tam tikros miestų planavimo strategijos ir suteikiamos didesnės galios tautinių mažumų verslo asociacijoms.

Politikos orientyrai

Sukūrus ir užtikrinus geras pagrindines sąlygas tautinių mažumų verslininkams, ne tik gerėja miesto ekonominės veiklos rezultatai, bet ir stiprėja migrantų integracija. Ataskaitoje pateikiama daug rekomendacijų politikos formuotojams, kurios apibendrinamos toliau.

Ataskaitoje Europos politikos formuotojams rekomenduojama:

- įgyvendinant strategiją „Europa 2020“, naudotis tautinių mažumų verslininkų galimybėmis prisidėti prie naujų darbo vietų kūrimo ir integracinio ekonomikos augimo;
- pripažinti tautinių mažumų verslumą kaip svarbiausią migrantų integracijos aspektą;
- pradėti dialogą su Europos finansų įstaigomis siekiant išspręsti mažumų finansinės atskirties klausimą.

Ataskaitoje ES valstybės narės raginamos:

- pripažinti ir skatinti tautinių mažumų verslumą įgyvendinant platesnės apimties integracijos politiką;
- peržiūrėti įmonių steigimo reglamentavimo sistemą ir struktūrines sąlygas, nes jos dažnai užkerta kelią naujų įmonių steigimui;
- didinti tarpinių organizacijų, kaip antai mokymo centrų, konsultavimo įmonių ir verslo asociacijų informuotumą ir stiprinti jų pajėgumus.

Galiausiai, ataskaitoje vietos politikos formuotojams patariama:

- užpildyti informacijos ir žinių spragą, investuojant į tikslingus ir veiksmingus informacijos rinkimo būdus;
- lygiomis sąlygomis įtraukti tautinių mažumų verslumą į miestų ekonominės plėtros ir integracijos strategijas, ypatingą dėmesį skiriant naujų darbo vietų kūrimui ir socialinei integracijai;
- skatinti su miesto ekonomine plėtra susijusių skirtingų suinteresuotųjų subjektų, įskaitant pagrindines ir tautinių mažumų verslo asociacijas, prekybos organizacijas, žiniasklaidą ir kvalifikacijos kėlimo organizacijas, bendradarbiavimą ir sudaryti tam palankias sąlygas.

Papildoma informacija

Ataskaita „Promoting ethnic entrepreneurship in European cities“ („Tautinių mažumų verslumo skatinimas Europos miestuose“) skelbiama adresu <http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef1138.htm>.

Dėl papildomos informacijos kreipkitės į už mokslinius tyrimus atsakingą pareigūnę Anną Ludwinek e. pašto adresu alu@eurofound.europa.eu.